

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15.07.2008, sp. zn. 29 Odo 742/2006, ECLI:CZ:NS:2008:29.ODO.742.2006.1

Číslo: 38/2009

Právní věta:

Závěr, že vylíčení rozhodujících skutečností může mít zprostředkovaně původ i v odkazu na listinu, kterou žalobce (coby důkazní materiál) připojí k žalobě a na kterou v textu žaloby výslovně odkáže, je výjimkou ze zásady, že vylíčení rozhodujících skutečností má obsahovat samotná žaloba (§ 79 odst. 1 o. s. ř.) a jako výjimka by měl být aplikován restriktivně.

Kromě požadavku, aby z odkazu obsaženého v žalobě, bylo patrné, že připojený listinný důkaz je listinou, která popisuje nárok po skutkové stránce, je uplatnění uvedeného závěru namísto jen tehdy, neobsahuje-li potřebné vylíčení rozhodujících skutečností sama žaloba. Je-li příslušná skutečnost v žalobě vylíčena, pak to, že listinný důkaz připojený k žalobě žalobní tvrzení nepodporuje, nezpůsobuje vadu žaloby, ale může být podkladem pro závěr, že žalobce tímto důkazem tvrzenou skutečnost neprokázal.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 15.07.2008

Spisová značka: 29 Odo 742/2006

Číslo rozhodnutí: 38

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Konkurs, Řízení před soudem

Předpisy: § 101 odst. 1 písm. a) předpisu č. 99/1963Sb.

§ 23 odst. 2 písm. a) předpisu č. 328/1991Sb. ve znění do 31.12.2007

§ 43 odst. 1 předpisu č. 99/1963Sb.

§ 79 odst. 1 předpisu č. 99/1963Sb.

§ 79 odst. 2 předpisu č. 99/1963Sb.

§ 95 odst. 2 předpisu č. 99/1963Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rozsudkem ze dne 12. 10. 2004 M ě s t s k ý s o u d v Praze určil, že pohledávka žalobkyně přihlášená do konkursního řízení vedeného u Městského soudu v Praze ve věci úpadkyně C., a. s. v likvidaci, ve výši 333 762,30 Kč, je po právu s uspokojením ve druhé třídě (bod I. výroku). Dále rozhodl o nákladech řízení (bod II. výroku).

Soud dospěl na základě provedení dokazování k závěru, že žalobkyně přihláškou z 19. 10. 2000 uplatnila v konkursu pohledávku z neuhrazené faktury ze dne 4. 11. 1996, č. 600444, za přeúčtování celních poplatků včetně osmnáctiprocentních úroků z prodlení ke dni prohlášení konkursu, a tuto pohledávku měl za prokázanou (existující).

K odvolání žalovaného Vrchního soudu v Praze v záhlaví označeným rozsudkem ze dne 27. 10. 2005 změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu zamítl (první výrok) a rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů (druhý výrok).

Odvolací soud se zabýval především výkladem ustanovení § 23 odst. 2 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, přičemž uzavřel, že důvodem uplatnění pohledávky v konkursu byla podle obsahu přihlášky (na rozdíl od dalších přihláškou uplatněných pohledávek, jejichž právní důvod vzniku spočíval v nároku žalobkyně na úhradu kupní ceny dodaného zboží) „cena za přeúčtování“ celních poplatků.

Uvedla-li proto žalobkyně v žalobě, že nárok uplatňuje z důvodu úhrady kupní ceny dodaného zboží, pak nelze než uzavřít, že se v žalobě dovolává jiných skutečností, než těch, na nichž se pohledávka zakládala v době od podání přihlášky do přezkumného jednání. Žalobní tvrzení uvedla žalobkyně do souladu s přihláškou až po uplynutí lhůty k podání žaloby (při jednání soudu 1. 6. 2004), a k tomuto jejímu úkonu již nelze přihlížet, jelikož byl učiněn po lhůtě stanovené v § 23 odst. 4 ZKV.

Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, namítajíc, že je dán dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., tedy, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci a požadujíc, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Dovolatelka má především za to, že v řízení dostatečně prokázala existenci své pohledávky. Dále se „pozastavuje“ na tím, že žalovaný při přezkumném jednání popřel existenci pohledávky proto, že byla zaplacená, popřípadě promlčena, k tomu však již v řízení neuváděl žádné důkazy a naopak začal tvrdit (opět aniž by o tom předložil důkazy), že pohledávka nevznikla.

Napadené rozhodnutí pokládá dovolatelka za příliš formalistické s tím, že nemá oporu v provedeném dokazování, respektive v řádném hodnocení důkazů. Vysvětluje, že pohledávku přihlásila do konkursu 19. 10. 2000 společně s dalšími pohledávkami v celkové výši 398 153,57 Kč s příslušenstvím. Právním důvodem přihlášení těchto pohledávek byl jednak nárok na úhradu kupní ceny dodaného zboží, jednak nárok na úhradu ceny za přeúčtování celních poplatků.

Z podané žaloby vyplývá, že důvodem jejího podání je nezaplacení ceny za přeúčtování celních poplatků. To se podle dovolatelky podávalo ze všech listinných a dalších důkazů, na které žaloba odkazuje a které byly ve věci provedeny. Proto je dovolatelka přesvědčena, že její postup při vymáhání pohledávky byl v souladu se zákonem, když žaloba byla podána včas a z důvodu uvedeného v přihlášce pohledávky. V této souvislosti dovolatelka poukazuje na to, že žalovaný ve vyjádření z 18. 4. 2002 jednoznačně zaujímal stanovisko k právnímu důvodu spočívajícímu v nezaplacení ceny za přeúčtování celních poplatků.

Způsob, jakým byla žaloba (v ní obsažený právní důvod) interpretována, je tak podle dovolatelky přepjatě formalistický a neadekvátní vzhledem k užití pouhého gramatického výkladu. V dané věci měl být použit systematický přístup, který zdůrazňuje logické vztahy k okolním relevantním prvkům výkladu. Gramatickým výkladem bylo možné dospět k tomu, že v petitu žaloby byla sice zmínka o jiném právním důvodu žaloby (oproti přihlášce), systematickým výkladem bylo nicméně možné (a nutné) dovodit jednoznačnou shodu obou právních důvodů. V textu žaloby byl totiž odkaz na přihlášku do konkursního řízení, včetně přesné identifikace a doložení faktury, v jejímž textu

figuroval právní důvod shodný s právním důvodem v přihlášce. Z daného textu a všech okolností jej doprovázejících byla tedy patrna povaha problematického místa v petitu coby písařské chyby. Odvolací soud tak dospěl k nesprávnému právnímu posouzení věci porušením obecných interpretačních zásad.

V reakci na vyjádření žalovaného k dovolání dovolatelka dodala, že právní náhled žalovaného by snad bylo možné akceptovat v prastarém legisakčním procesu římského práva. Odvolacímu soudu vytýká, že byl jednoznačně veden především gramatickým výkladem zákona a izolované části incidenční žaloby. Závěr, že incidenční žaloba neodkazuje k právnímu důvodu konkursní přihlášky, učinil odvolací soud přes mnoho systematických a doprovodných poznatků nasvědčujících pravému opaku.

Žalovaný ve vyjádření navrhuje dovolání odmítnout jako zjevně bezdůvodné, případně zamítnout. Z dovolání není zřejmé, v čem by měla spočívat nezákonnost rozhodnutí.

Podle jeho přesvědčení odvolací soud učinil příslušný závěr zcela v souladu s jeho námitkami a jazykovým zněním § 23 ZKV. Za písařskou chybu pak nelze považovat uvedení jiného právního důvodu v žalobě a následné podání žalobkyně tak nebylo odstraněním písařské chyby, nýbrž změnou žaloby po uplynutí zákonné lhůty. Pro posouzení vad žaloby pak nemá právní význam řešení otázky, zda žalovaný unesl své důkazní břemeno, ani to, zda se ihned po podání žaloby vyjádřil k právnímu důvodu pohledávky uvedenému v přihlášce.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Se zřetelem k bodům 2. a 3. článku II. zákona č. 59/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, Nejvyšší soud dovolání projednal a rozhodl o něm podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. 4. 2005.

Jelikož dovolání výslovně směřuje proti všem výrokům napadeného rozsudku, zabýval se Nejvyšší soud především tím, zda dovolání je přípustné proti druhému výroku o nákladech řízení. Tento výrok, ač součástí rozsudku, má povahu usnesení, přičemž přípustnost dovolání proti němu nezakládá žádné z ustanovení občanského soudního řádu (srov. shodně např. usnesení Nejvyššího soudu uveřejněné pod číslem 4/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Nejvyšší soud proto dovolání v tomto rozsahu podle ustanovení § 243b odst. 5 a § 218 písm. c) o. s. ř. bez dalšího odmítl.

Dovolání proti měnícímu výroku rozsudku odvolacího soudu ve věci samé je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají. Nejvyšší soud se proto, v hranicích právních otázek vymezených dovoláním, zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelkou, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem v otázce výkladu § 23 odst. 2 ZKV.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

Pro právní posouzení věci jsou rozhodné především skutkové závěry soudů nižších stupňů, podle

kterých:

1) Dovolatelka podáním datovaným 19. 10. 2000 přihlásila do konkursu vedeného na majetek úpadkyně pohledávku ve výši 254 526,40 Kč s příslušenstvím, s tím, že pohledávka „vznikla jako nárok na úhradu kupní ceny dodaného zboží“ (specifikovaného) a dále „ceny za přeúčtování celních poplatků“. Přihláška obsahuje stejný přehled, jako ten, který obsahuje dále uvedená tabulka, zahrnující i fakturu č. 600444 a odkazuje na faktury v přehledu uvedené, coby přílohy.

2) Fakturou č. 600444, vystavenou dovolatelkou pozdější úpadkyni dne 17. 10. 1996, byla pozdější úpadkyně žádána o úhradu částky 198 545 Kč za přeúčtování celních poplatků.

3) Dovolatelka dne 3. 1. 2002 obdržela výzvu žalovaného k podání žaloby na určení pravosti a výše přihlášené pohledávky, kterou popřel při přezkumném jednání konaném 15. 11. 2001. Lhůta k podání žaloby uplynula 2. 2. 2002.

Podle ustanovení § 23 odst. 2 ZKV, konkursní věřitelé nevykonatelných pohledávek, které zůstaly sporné co do pravosti, výše nebo pořadí, mohou se domáhat určení svého práva; žalobu musí podat u soudu, který prohlásil konkurs, proti popírajícím konkursním věřitelům i správci; směji se v ní dovolávat jen právního důvodu uvedeného v přihlášce nebo při přezkumném jednání a pohledávku mohou uplatnit jen do výše v nich uvedené. O pořadí pohledávky rozhoduje vždy soud.

Dle § 24 odst. 1 ZKV, správce je oprávněn popřít nevykonatelný nárok přihlášený konkursním věřitelem, výši nároku nebo jeho právní důvod. O tom správce vyrozumí konkursního věřitele, o jehož nárok jde, a současně ho vyzve, aby svůj nárok, jeho výši nebo právní důvod uplatnil do 30 dnů u soudu, který prohlásil konkurs, s tím, že jinak nelze k popřenému nevykonatelnému nároku, jeho výši nebo právnímu důvodu přihlížet.

V této podobě platila citovaná ustanovení zákona o konkursu a vyrovnání již v době, kdy dovolatelka přihlásila své pohledávky do konkursu vedeného na majetek dlužnice, a nedoznala změn (až do 1. 1. 2008, kdy byl zákon o konkursu a vyrovnání zrušen zákonem č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení /insolvenčním zákonem/, s tím, že ve dříve zahájených konkursních řízení se podle něj i nadále postupuje).

Podle ustanovení § 79 o. s. ř. ve znění účinném v době podání žaloby (jež ve znacích rozhodných pro tuto věc nedoznalo změn ani později), se řízení zahajuje na návrh. Návrh musí kromě obecných náležitostí (§ 42 odst. 4 o. s. ř.) obsahovat jméno, příjmení a bydliště účastníků (obchodní jméno nebo název a sídlo právnické osoby, označení státu a příslušného státního orgánu, který za stát před soudem vystupuje), popřípadě též jejich zástupců, vyličení rozhodujících skutečností, označení důkazů, jichž se navrhovatel dovolává, a musí být z něj patrné, čeho se navrhovatel domáhá. Ve věcech vyplývajících z obchodních vztahů musí návrh dále obsahovat identifikační číslo právnické osoby, identifikační číslo fyzické osoby, která je podnikatelem, popřípadě další údaje potřebné k identifikaci účastníků řízení. Tento návrh, týká-li se dvoustranných právních vztahů mezi žalobcem a žalovaným (§ 90 o. s. ř.), se nazývá žalobou (odstavec 1). Žalobce (navrhovatel) je povinen k návrhu připojit listinné důkazy, jichž se dovolává (odstavec 2).

Jak se podává z obsahu spisu, v žalobě podané u soudu 1. 2. 2002 dovolatelka uvedla (pod bodem II.), že přihlásila svoji peněžitou pohledávku za úpadkyni v celkové částce 398 153,57 Kč, sestávající z jistiny v částce 254 526,40 Kč a úroku z prodlení ve výši 18 % od splatnosti dílčích pohledávek do dne 16. 8. 2000 v částce 143 627,17 Kč.

Dodala, že jednotlivé dílčí pohledávky za „žalobcem dodané zboží úpadci“, tvořící shora uvedenou jistinu, ve své přihlášce specifikovala následovně:

faktura č.

splatná dne

účtováno v Kč

nehrazeno

úrok z prodlení

330503

25. 12.1993

4.498,40

4.498,40

5.381,81

330516

01.01.1994

492,00

492,00

586,92

600444

04.11.1996

198.545,00

198.545,00

135.217,30

900635

06.11.1999

3.660,00

3.660,00

512,60

940179

06.11.1999

15. 053,00

15. 053,00

2.108,24

913821

20. 12.1999

32. 278,00

32. 278,00

3.820,30

celkem

254.526,40

143.627,17

Tamtéž dovolatelka uvedla, že předmětem sporu o určení existence pohledávky je pouze její pohledávka za úpadcem ve výši 333 762,30 Kč, sestávající z jistiny ve výši 198 545 Kč, kterou vyúčtovala fakturou č. 600444, a úrok z prodlení ve výši 18 % od 5. 11. 1996 do dne prohlášení konkursu v částce 135 217,30 Kč.

K důvodům popření pohledávky žalovaným dovolatelka v žalobě uvedla, že pohledávka nebyla zaplacená ani není promlčena, jelikož promlčecí lhůta je určena ustanovením § 397 a násl. zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, v délce čtyř let.

Návrh rozsudečného výroku (tzv. žalobního petitu) je v žalobě formulován následovně:

„Určuje se, že pohledávka žalobce z titulu úhrady kupní ceny dodaného zboží vyúčtovaná fakturou č. 600444 splatnou dne 4. 11. 1996, přihlášená do konkursního řízení vedeného u Městského soudu v Praze ve věci úpadce C., a. s. v likvidaci, ve výši 333 762,30 Kč, je po právu s uspokojením ve druhé třídě věřitelů.“

Při jednání před soudem prvního stupně, konaném 1. 6. 2004, pak dovolatelka uvedla, že právním titulem, ze kterého vznikla předmětná částka, je „přeúčtování celních poplatků, DPH ve výši 198 230 Kč a dále doplatek za zpracování jednotné celní deklarace a celní řízení 300 Kč plus 15 Kč DPH“, s tím, že zastupovala úpadkyni v celním řízení pro realizaci zakázky G. M. ltd., faktura č. 37608, č. celního řízení D - 964165.

Rozhodovací praxe soudů je ustálena v závěru, že právním důvodem vzniku přihlašované pohledávky se rozumí skutečnosti, na nichž se pohledávka zakládá, tedy skutkové okolnosti, z nichž lze usuzovat na existenci této pohledávky. Přitom platí, že konkursní věřitel může až do přezkoumání jím přihlášené pohledávky, dokud jeho pohledávka není zjištěna nebo účinně popřena (co do pravosti, výše nebo pořadí), měnit jak skutečnosti, na nichž se pohledávka zakládá, tak výši nebo pořadí pohledávky (shodně srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod číslem 74/2000 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek - dále též jen „R 74/2000“).

V rozsudku ze dne 30. 1. 2003, sp. zn. [29 Cdo 1089/2000](#), uveřejněném v časopise Soudní judikatura číslo 2, ročník 2003, pod číslem 35, pak Nejvyšší soud vysvětlil, že přihláška věřitelovy pohledávky do konkursu je podáním, které má charakter žaloby, a že obsahuje-li přihláška pohledávky do

konkursu údaje, jež nezaměnitelným způsobem identifikují skutek (skutkový děj), na jehož základě věřitel přihlašuje svůj nárok (v peněžité formě) do konkursu, ale konkursní věřitel (přihlašovatel pohledávky) ani do skončení přezkumného jednání nevyličil všechny skutečnosti významné pro posouzení, zda jde o pohledávku pravou, uplatněnou ve správné výši a ve správném pořadí, je to důvodem k popření pohledávky, nikoliv důvodem k odstraňování vad přihlášky. Jestliže konkursní věřitel (přihlašovatel pohledávky) ve včas podané žalobě o určení pravosti, výše nebo pořadí nevykonatelné pohledávky (nebo v pozdějších fázích řízení o této žalobě) popřené správcem konkursní podstaty nebo některým z konkursních věřitelů, uvede vedle rozhodujících skutečností, jež obsahovala již přihláška, i další potřebná tvrzení, významná podle hmotného práva pro jeho úspěch v incidenčním sporu (pro doložení toho, že jde o pohledávku pravou, že jde o pohledávku uplatněnou ve správné výši nebo o pohledávku uplatněnou ve správném pořadí), pak tím nevybočuje z mezí, kladených jeho žalobním tvrzením ustanovením § 23 odst. 2, věty první, ZKV. Tamtéž dodal, že vylíčení rozhodujících skutečností může mít - zprostředkovaně - původ i v odkazu na listinu, kterou žalobce (coby důkazní materiál) připojí k žalobě a na kterou v textu žaloby výslovně odkáže.

Na tomto místě Nejvyšší soud podotýká (ve vazbě na výhrady, jež dovolatelka uplatňuje z hlediska užitých metod výkladu proti napadenému rozhodnutí), že jako východiska, na nichž spočívá i jeho rozhodovací činnost, a jimž se řídí i jeho další argumentace, přejímá závěry formulované k výkladu právních norem Ústavním soudem již ve stanovisku jeho pléna ze dne 21. 5. 1996, sp. zn. Pl. ÚS-st.-1/96, uveřejněném ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazku 9, ročníku 1997, části I., pod pořadovým číslem 9. Tam Ústavní soud vysvětlil, že vázanost soudu zákonem neznamena bezpodmínečně nutnost doslovného výkladu aplikovaného ustanovení, nýbrž zároveň vázanost smyslem a účelem zákona. V případě konfliktu mezi doslovným zněním zákona a jeho smyslem a účelem je důležité stanovit podmínky priority výkladu e ratione legis před výkladem jazykovým, podmínky, jež by měly představovat bariéru možné libovůle při aplikaci práva. Tamtéž Ústavní soud dodal, že smysl a účel zákona lze dovodit především z autentických dokumentů vypovídajících o vůli a záměrech zákonodárce, mezi něž patří důvodová zpráva k návrhu zákona (uvědomuje si skutečnost, že ze souhlasu zákonodárce s osnovou návrhu lze pouze presumovat i jeho souhlas s jejími důvody) a dále z argumentace přednesené v rozpravě při přijímání návrhu zákona. Smysl a účel zákona lze dále dovodit z pramenů práva. Při aplikaci právního ustanovení je nutno prvotně vycházet z jeho doslovného znění. Pouze za podmínky jeho nejasnosti a nesrozumitelnosti (umožňující např. více interpretací), jakož i rozporu doslovného znění daného ustanovení s jeho smyslem a účelem, o jejichž jednoznačnosti a výlučnosti není jakákoliv pochybnost, lze upřednostnit výklad e ratione legis před výkladem jazykovým.

Právě tímto způsobem byly ustaveny i závěry obsažené v R 74/2000 a v rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. [29 Cdo 1089/2000](#). Na základě takto založených judikatorních východisek Nejvyšší soud ve vztahu ke skutkovému stavu dané věci uzavírá, že:

1) Dovolatelčina přihláška pohledávky do konkursu vedeného na majetek úpadkyně obsahovala předepsané náležitosti (v intencích § 20 odst. 3 ZKV v rozhodném znění nebyla neúplná ani neměla jiné vady bránící jejímu přezkumu). Dovolatelka v samotné přihlášce nerozlišila, kterou z celkem šesti samostatně vyúčtovaných (fakturovaných) částek uplatňuje z titulu neuhrazené kupní ceny z kupní smlouvy týkající se zboží dodaného pozdější úpadkyni a kterou jako cenu za přeúčtování celních poplatků, což přihlášku činilo (posuzováno izolovaně) nezpůsobilou přezkumu. S přihlédnutím k tomu, že přihláška výslovně odkazuje na faktury obsažené v příloze a uvedené v přehledu (ze kterých plyne „právní důvod fakturace“), lze mít za to, že tato její vada je tímto způsobem zhojena (v intencích toho, co bylo o zprostředkované formě tvrzení řečeno v rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. [29 Cdo 1089/2000](#)).

2) V dovolatelčině žalobě není místa pro pochybnosti o tom, zda se domáhá určení pravosti pohledávky z titulu neuhrazené kupní ceny z kupní smlouvy týkající se zboží dodaného pozdější

úpadkyni nebo zda jde o cenu za přeúčtování celních poplatků. Je tomu tak proto, že z oněch celkem šesti částek uvedených v přihlášce jako samostatně vyúčtovaných (fakturovaných) se dožadovala určení pravosti pohledávky vyúčtované jedinou fakturou (č. 600444), kterou v přihlášce (ve spojení s fakturou) odůvodnila tak, že potud jde (pouze) o cenu za přeúčtování celních poplatků. Za této situace přicházejí - obecně vzato - v úvahu celkem čtyři základní situace:

a/ Incidenční žaloba postrádala (v rámci vylíčení rozhodující skutečností, jež měly v intencích § 79 odst. 1 o. s. ř. nezaměnitelným způsobem identifikovat skutek /skutkový děj/, na jehož základě se dovolatelka domáhala určení pravosti pohledávky) řádné vylíčení těch skutečností, jež se týkaly právního důvodu vzniku přihlašované pohledávky (neobsahovala uvedení skutečností, na nichž se přihlášená a následně popřené nevykonatelná pohledávka přihlašovatele zakládá). V takovém případě by jakékoliv pozdější doplnění těchto skutečností mělo charakter přípustného a včasného doplnění podání (žaloby), které neobsahovalo všechny stanovené náležitosti (§ 43 odst. 1 o. s. ř.).

b/ Incidenční žaloba od počátku obsahovala právní důvod vzniku přihlášené a následně popřené nevykonatelné pohledávky vylíčený tak, že jím je (pouze) cena za přeúčtování celních poplatků. V takovém případě by důvod poukazovat na rozpor založený ustanovením § 23 odst. 2, věty první, ZKV dán nebyl.

c/ Incidenční žaloba od počátku obsahovala právní důvod vzniku přihlášené a následně popřené nevykonatelné pohledávky vylíčený tak, že jím je neuhrazená kupní cena z kupní smlouvy týkající se zboží dodaného pozdější úpadkyni a (současně) cena za přeúčtování celních poplatků. V takovém případě by pozdější „oprava“ těchto skutečností (tak, že právním důvodem vzniku přihlášené pohledávky je pouze cena za přeúčtování celních poplatků) měla charakter přípustné a včasné opravy podání (žaloby), které bylo původně nepřesné (§ 43 odst. 1 o. s. ř.).

d/ Incidenční žaloba od počátku obsahovala právní důvod vzniku přihlášené a následně popřené nevykonatelné pohledávky vylíčený tak, že jím je (pouze) neuhrazená kupní cena z kupní smlouvy týkající se zboží dodaného pozdější úpadkyni. V takovém případě by jakákoli pozdější „změna“ těchto skutečností (tak, že právním důvodem vzniku přihlášené pohledávky je cena za přeúčtování celních poplatků) měla charakter změny žaloby ve smyslu § 95 o. s. ř. (srov. k tomu např. rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod číslem 21/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), která by byla včasná jen v případě, že se udála ve třicetidenní lhůtě určené dovolatelce k podání žaloby o určení pravosti pohledávky (do 2. 2. 2002).

K tomu Nejvyšší soud uvádí, že incidenční žaloba se k právnímu důvodu vzniku přihlášené pohledávky vyslovuje na dvou místech (nikoliv tedy jen v žalobním petitu, jak tvrdí dovolatelka). Pod bodem II. žaloby je ohlašována následná specifikace dílčích pohledávek za „žalobcem dodané zboží úpadci“ a v tzv. žalobním petitu se hovoří o požadavku určení pravosti pohledávky „z titulu úhrady kupní ceny za dodané zboží“. O přeúčtování celních poplatků se žaloba nezmiňuje vůbec.

Za „písařskou chybu“ by tato žalobní tvrzení mohla být pokládána, jen kdyby jako taková byla adresátem písemnosti (soudem) rozpoznatelná. Situace, kdy žalobce odůvodní žalobu (co do identifikace skutku) jinak, než zamýšlel, aniž je adresátu zřejmo, že jde o chybu v psaní nebo vadu, která činí žalobu neurčitou či nesrozumitelnou, je klasickým případem neshody vůle a projevu. V procesním právu přitom platí tzv. teorie projevu vůle. Tu vystihuje závěr vyjádřený v usnesení Nejvyššího soudu uveřejněném pod číslem 11/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, na něž se v podrobnostech odkazuje a podle kterého: „Každý procesní úkon je nutno posuzovat podle toho, jak byl navenek projeven, nikoliv podle toho, jestli mezi projeveným procesním úkonem a vnitřní vůlí jednatelce je skutečný souhlas. Ani podstatný omyl účastníka mezi tím, co procesním úkonem projevil, a tím, co jím projeviti chtěl, nemá na procesní úkon a jeho účinnost žádný vliv.“

Z řečeného ústí dílčí závěr, podle kterého v dané věci nemůže jít o případ popsany výše pod písmenem a) (žaloba obsahovala údaj o právním důvodu vzniku pohledávky) nebo pod písmenem b) (právní důvod vzniku pohledávky byl v žalobě popsán /projeven/ tak, že jím je neuhrazená kupní cena z kupní smlouvy týkající se zboží dodaného pozdější úpadkyni).

Zbývá určit, zda mohlo jít o případ popsany výše pod písmenem c) (zda z incidenční žaloby vyplývalo, že právním důvodem vzniku je nejen neuhrazení kupní ceny z kupní smlouvy týkající se zboží dodaného pozdější úpadkyni, nýbrž i neuhrazení ceny za přeúčtování celních poplatků).

V tomto směru neobstojí představa dovolatelky, že důvod, pro který žalobu podala (nezaplacení ceny za přeúčtování celních poplatků), vyplývá ze všech listinných a dalších důkazů, na které žaloba odkazuje a které byly ve věci provedeny.

Na to, co obsahuje žaloba (jaká jsou žalobní tvrzení), lze totiž stěží usuzovat z toho, jaký skutkový stav byl zjištěn provedenými důkazy (tato teze vede k absurdnímu závěru, že to co bylo dokazováním prokázáno /třeba že žaloba je neopodstatněná/, žalobce vždy tvrdil). Ve skutečnosti se tím nesprávně zaměňuje povinnost důkazní s povinností tvrzení. Předpokladem důkazní povinnosti je tvrzení skutečností účastníkem (§ 101 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.). Teorie procesního práva v této souvislosti hovoří o břemeni tvrzení. Jestliže účastník nesplní svou povinnost tvrdit skutečnosti rozhodné z hlediska hypotézy právní normy, pak zpravidla ani nemůže splnit důkazní povinnost. Splnění povinnosti důkazní pak nemá bez předchozího splnění povinnosti tvrzení pro věc význam, což platí zejména (nejen však) v případech (mezi něž patří i tento) vedených zásadou projednací.

Měla-li dovolatelka na mysli argumentaci, jež má původ v názoru vyjádřeném v rozsudku sp. zn. [29 Cdo 1089/2000](#) (o zprostředkovaném vylíčení rozhodujících skutečností prostřednictvím výslovného odkazu na rovněž připojený listinný důkazní materiál), pak z konkrétního obsahu žaloby plyne, že ani tento závěr není na danou věc uplatnitelný. Samotný text zákona (ustanovení § 79 o. s. ř.) činí rozdíl mezi žalobou, coby podáním, jež má obsahovat vylíčení rozhodujících skutečností (odstavec 1) a listinnými důkazy k žalobě připojenými (přílohami žaloby), jichž se žalobce dovolává (odstavec 2). Závěr formulovaný v rozsudku sp. zn. [29 Cdo 1089/2000](#) je tudíž výjimkou ze zásady, že vylíčení rozhodujících skutečností má obsahovat samotná žaloba a jako výjimka by měl být aplikován restriktivně. Kromě požadavku, aby z odkazu obsaženého v žalobě bylo patrné, že připojený listinný důkaz je listinou, která popisuje nárok po skutkové stránce (že žalobce v žalobě navenek projevil vůli identifikovat skutek prostřednictvím skutkových údajů obsažených v konkrétní listině), je uplatnění uvedeného závěru namísto jen tehdy, neobsahuje-li potřebné vylíčení rozhodujících skutečností sama žaloba. Je-li příslušná skutečnost v žalobě vylíčena, pak to, že listinný důkaz připojený k žalobě (na který je v tomto kontextu žalobou odkazováno) žalobní tvrzení nepodporuje (nabízí jiný popis skutku), nezpůsobuje vadu žaloby, ale může být podkladem pro závěr, že žalobce tímto důkazem tvrzenou skutečnost neprokázal (že v tomto ohledu neunesl důkazní břemeno).

Ze žaloby se ani nepodává, že by dovolatelka projevila vůli vylíčit některou z rozhodujících skutečností tak, že odkáže na její popis v některém z připojených listinných důkazů. Přitom nelze přehlédnout ani to, že v nabídce důkazů označených přímo v žalobě faktura č. 600444 chybí (odkazuje se jen na přihlášku samotnou, ve které skutkový popis pohledávky vyúčtované onou fakturou řádně označen není).

Neobstojí ani dovolatelčin poukaz na obsah vyjádření žalovaného z 18. 4. 2002. Nehledě k tomu, že z obsahu vyjádření druhé strany sporu nelze činit jakýkoliv závěr o tom, zda žaloba má zákonem požadované náležitosti a jak je v ní z obsahového hlediska identifikován skutek, nelze přehlédnout, že žalovaný zde poukázal na to, co bylo obsahem faktury č. 600444, a nikterak se nevyslovil k tomu, zda žalobní tvrzení odpovídají údajům uvedeným ve faktuře.

Na tomto základě lze uzavřít, že v posuzované věci nešlo ani o situaci popsanou výše pod písmenem c), nýbrž o situaci rozebranou pod písmenem d). Jelikož dovolatelka změnila skutkovou verzi událostí týkajících se právního důvodu vzniku pohledávky až po uplynutí propadné lhůty určené k uplatnění pravosti popřené pohledávky u soudu (ve včas podané žalobě se předtím dovolávala jiného právního důvodu vzniku pohledávky, než který uvedla v přihlášce), je právní posouzení věci odvolacím soudem správné a dovolací důvod uvedený § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. dán není.

Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), dovolání zamítl (§ 243b odst. 2 o. s. ř.) v rozsahu, ve kterém směřovalo proti měnícímu výroku rozsudku odvolacího soudu ve věci samé.